

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZKF-603-3/15

WYJAŚNIENIA

dotyczące zasad finansowania kampanii wyborczej
w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 161 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112, Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 oraz 1072), zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”, udziela komitetom wyborczym wyjaśnień dotyczących zasad finansowania kampanii wyborczej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.

1. Przepisy prawne dotyczące finansowania komitetów wyborczych.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, uczestniczące w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) Kodeks wyborczy, a w szczególności przepisy:
 - działu I, rozdziału 15 „Finansowanie kampanii wyborczej” – dotyczące zasad pozyskiwania przychodów, dokonywania wydatków i prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe komitetu oraz obowiązku przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborczego komitetu, przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania wyborczego komitetu i konsekwencji tego faktu,
 - art. 327, określający sposób obliczania limitu wydatków komitetu wyborczego, uczestniczącego w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
 - działu IX „Przepisy karne”, w szczególności art. 503-510 oraz art. 514-516;
- 2) ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924), zwana dalej „ustawą o partiach”, a w szczególności:
 - rozdział 4 „Finanse i finansowanie partii politycznych”, dotyczący m.in. źródeł finansowania partii politycznych oraz tworzenia i funkcjonowania Funduszu Wyborczego partii,
 - rozdział 6a zawierający przepisy karne ustawy;
- 3) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 września 2011 r. w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze (Dz.U. Nr 193, poz. 1144);
- 4) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2011 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (Dz.U. Nr 198, poz. 1173);
(Ujednolicone teksty wymienionych ustaw i rozporządzeń znajdują się na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – adres: www.pkw.gov.pl);

- 5) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2013 r. poz. 330 i 613, z 2014 r. poz. 768 i 1100 oraz z 2015 r. poz. 4);

2. Komitety wyborcze

Prawo zgłaszania kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mają komitety wyborcze wyborców.

Uwaga!

Komitet wyborczy może podejmować czynności prawne, w tym związane z pozyskiwaniem środków finansowych na kampanię wyborczą i ich wydatkowaniem, po wydaniu przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o jego utworzeniu.

Prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydatów przysługuje, na zasadzie wyłączności, komitetowi wyborczemu (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego). Oznacza to, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań wyborczych i promocją kandydatów w formie plakatów, ulotek, itd., mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze i wyłącznie w okresie kampanii wyborczej, która rozpoczyna się z dniem ogłoszenia postanowienia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu wyborów, a kończy się na 24 godziny przed dniem wyborów (art. 104 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Wszelkie spotkania sprawozdawcze czy informacyjne członków partii, organizacji społecznych, stowarzyszeń, osób pełniących funkcje publiczne lub przedstawicieli komitetów zgłaszających kandydatów w wyborach, organizowane w trakcie kampanii wyborczej, mogą odbywać się tylko pod warunkiem, że nie zawierają żadnych znamion agitacji wyborczej. W przeciwnym razie traktowane są jako element kampanii wyborczej i podlegają regulacjom dotyczącym tej kampanii.

Gospodarkę finansową komitetu prowadzi i ponosi za nią pełną odpowiedzialność pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego (art. 127 § 1 Kodeksu wyborczego). Zgodnie z art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego bez pisemnej zgody pełnomocnika finansowego nie można zaciągać żadnych zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy może upoważnić inne osoby do podejmowania określonych czynności związanych z dokonywaniem wydatków komitetu wyborczego w jego pomocniczych strukturach terenowych. Nie zwalnia go to jednak z odpowiedzialności za całokształt gospodarki finansowej komitetu.

Pełnomocnik finansowy ponosi odpowiedzialność karną za naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków.

Uwaga!

Można być pełnomocnikiem finansowym tylko jednego komitetu wyborczego (art. 127 § 3 Kodeksu wyborczego).

Funkcji pełnomocnika finansowego, w myśl art. 127 ust. 2 Kodeksu wyborczego nie może pełnić:

- 1) pełnomocnik wyborczy;

- 2) funkcjonariusz publiczny w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego tj.: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, poseł, senator, radny, poseł do Parlamentu Europejskiego, sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

W razie złożenia rezygnacji przez pełnomocnika finansowego z pełnionej funkcji i powołania nowego pełnomocnika, należy o tym fakcie powiadomić Państwową Komisję Wyborczą, w trybie przepisów określających tryb zawiadamiania o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 299 Kodeksu wyborczego).

Zgodnie z art. 130 § 1 Kodeksu wyborczego odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego ponosi pełnomocnik finansowy tego komitetu. Odpowiedzialność ta ma charakter nieograniczony i dotyczy całego majątku osobistego pełnomocnika finansowego, a także majątku posiadanego w ramach wspólności majątkowej ze współmałżonkiem.

Zgodnie z art. 130 § 3 Kodeksu wyborczego, w przypadku gdy z majątku pełnomocnika finansowego nie można pokryć roszczeń wobec komitetu wyborczego, odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu.

Uwaga!

Odpowiedzialność solidarna polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich zobowiązanych łącznie, od kilku z nich lub od każdego z nich z osobna. Zasady odpowiedzialności solidarnej określają art. 366-378 Kodeksu cywilnego.

Spłata zobowiązań komitetu nie może natomiast zostać dokonana ze środków partii politycznej popierającej kandydata. Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu obejmuje także zobowiązania związane z rozliczeniem korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego – nie dotyczy to korzyści majątkowych przekazanych dobrowolnie przez komitet wyborczy na rzecz Skarbu Państwa.

Na podstawie art. 109 § 2 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczenia na wszystkich materiałach wyborczych wyraźnych oznaczeń, od kogo one pochodzą. Materiałem wyborczym jest każdy, pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej i są dowodami poniesionych kosztów.

3. Rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy gromadzi środki finansowe wyłącznie na jednym rachunku bankowym (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Komitet wyborczy może otworzyć pomocnicze rachunki bankowe dla ułatwienia dokonywania wydatków w strukturach terenowych komitetu. Rachunki te mogą być zasilane wyłącznie przelewami z podstawowego rachunku komitetu wyborczego. Wykluczone jest pozyskiwanie środków bezpośrednio na rachunki pomocnicze.

Podstawą do otwarcia rachunku komitetu wyborczego jest postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego). Z racji pełnionej funkcji otwarcia rachunku bankowego powinien dokonać pełnomocnik finansowy komitetu, który też powinien być dysponentem środków na jego koncie.

Uwaga!

Właścicielem rachunku może być tylko komitet wyborczy, a nie żaden inny podmiot czy osoba fizyczna.

Bank otwierający rachunek może zażądać od pełnomocnika finansowego podania numeru wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz numeru identyfikacji podatkowej (NIP), nadanych komitetowi wyborczemu, odpowiednio przez właściwy urząd statystyczny i urząd skarbowy. Dokumenty te wystawiane są na podstawie postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego). Właściwe organy nadają numer NIP i wydają decyzję o nadaniu numeru REGON najpóźniej do końca drugiego dnia roboczego następującego po dniu zgłoszenia wniosku o nadanie numeru (art. 301 Kodeksu wyborczego).

Umowa rachunku bankowego komitetu, zgodnie z art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego powinna zawierać następujące zastrzeżenia:

- o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego (jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą),
- o dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych (z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z funduszy wyborczych partii politycznych oraz z kredytów bankowych zaciąganych na cele związane z wyborami),
- o dopuszczalnym maksymalnym terminie dokonywania wpłat tj. do dnia wyborów.

Uwaga!

Umowa rachunku bankowego może zawierać również klauzulę o nieprzyjmowaniu wpłat od osób fizycznych w wysokości przekraczającej dozwolony limit (art. 134 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy, który nie wprowadza do umowy rachunku bankowego komitetu zastrzeżeń określonych w art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego popełnia wykroczenie, określone w art. 505 § 2 tegoż Kodeksu.

Rachunek bankowy komitetu powinien być prowadzony w banku lub oddziale banku (także zagranicznego), znajdujących się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwaga!

Komitet wyborczy nie może otworzyć rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK).

Rachunek komitetu wyborczego należy zlikwidować po zbilansowaniu przychodów i wydatków, rozliczeniu środków wpłaconych z naruszeniem prawa oraz przekazaniu ewentualnej nadwyżki finansowej na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 3-5 Kodeksu wyborczego).

4. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

Środki finansowe komitetu wyborczego mogą pochodzić wyłącznie z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z funduszy wyborczych partii politycznych oraz z kredytów bankowych zaciąganych na cele związane z wyborami.

Wpłaty na rzecz komitetu wyborczego nie mogą dokonywać obywatele innych państw, jak również obywatele polscy stale zamieszkujący poza granicami Polski. Pełnomocnik finansowy komitetu powinien sprawdzić, czy osoba dokonująca darowizny na rzecz komitetu jest obywatelem polskim stale zamieszkującym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i w razie potrzeby uzyskać od tej osoby kopie dokumentów potwierdzających te fakty.

Uwaga!

Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego wyborców nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów (art. 134 § 2 Kodeksu wyborczego), tj. kwoty 26 250,00 zł; kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może wpłacić na rzecz komitetu wyborczego sumę nieprzekraczającą 45-krotności minimalnego wynagrodzenia, tj. kwoty 78 750,00 zł. Wpłaty na rachunek bankowy komitetu wyborczego można dokonywać jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą (art. 134 § 5 Kodeksu wyborczego).

Niedozwolone są wpłaty gotówkowe w kasie banku, a także w urzędach pocztowych.

Na cele związane z wyborami komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe (art. 132 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego). Wysokość kredytu nie jest limitowana. Ustawa wprowadza natomiast ograniczenia dotyczące poręczeń takiego kredytu. Poręczycielami kredytu mogą być wyłącznie obywatele polscy mający miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a zobowiązanie poręczyciela nie może być wyższe od kwoty 26 250,00 zł, tj. kwoty stanowiącej maksymalną wysokość wpłat na rzecz komitetu dokonanych przez jedną osobę fizyczną.

Uwaga!

Ograniczenie wysokości kwoty poręczenia do 26 250,00 zł dotyczy zarówno osób wchodzących w skład komitetu wyborczego, jak i osób spoza komitetu.

Poręczenie kredytu jest niezbywalne, co oznacza, że zobowiązanie z tego tytułu nie może zostać zbyte na rzecz osób fizycznych, osób prawnych, stowarzyszeń czy organizacji społecznych.

5. Zakazy i ograniczenia dotyczące pozyskiwania środków finansowych przez komitety wyborcze

Przepisy Kodeksu wyborczego wprowadzają następujące zakazy i ograniczenia w finansowaniu komitetów wyborczych:

- 1) komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 2) pozyskiwanie środków finansowych jest dozwolone dopiero od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

W praktyce, w związku z obowiązkiem gromadzenia środków finansowych komitetu na rachunku bankowym, pozyskiwanie środków finansowych jest możliwe dopiero od dnia otwarcia rachunku bankowego komitetu;

- 3) zabronione jest pozyskiwanie środków po dniu wyborów (art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Jako datę dokonania wpłaty na rachunek bankowy przyjmuje się datę wystawienia polecenia przelewu, a nie datę uznania przez bank wpływu środków na rachunek bankowy.

Po dniu wyborów dopuszczalne jest jedynie przekazywanie przez pełnomocnika finansowego komitetu wyborczego środków na uiszczenie opłat bankowych za prowadzenie i likwidację rachunku. W sytuacji, gdy pozostają nieuregulowane zobowiązania finansowe komitetu, na zaspokojenie których nie wystarczyło środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, roszczenia te powinny być pokryte w trybie art. 130 Kodeksu wyborczego przez pełnomocnika finansowego komitetu bez pośrednictwa rachunku bankowego komitetu wyborczego;

- 4) komitetom wyborczym nie wolno przyjmować korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym (np. darowizn rzeczowych, darmowych usług), z wyjątkiem nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne oraz pomocy w pracach biurowych udzielanej przez osoby fizyczne (art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

Przez nieodpłatne rozpowszechnianie plakatów i ulotek wyborczych należy rozumieć faktyczną czynność rozpowszechniania tych materiałów (rozklejanie, roznoszenie); takie usługi na rzecz komitetów wyborczych mogą być świadczone nieodpłatnie przez osoby fizyczne. Natomiast korzystanie z powierzchni, na której umieszczone są materiały wyborcze (np. ogrodzenia, witryny sklepowe, szyby samochodów) wymaga zgody właściciela, a powierzchnia ta może być udostępniona wyłącznie odpłatnie. Usługi inne niż rozpowszechnianie plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne lub pomoc w pracach biurowych przez osoby fizyczne mogą być świadczone na rzecz komitetu wyborczego wyłącznie odpłatnie. Naruszenie zakazu określonego w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego stanowi występki określony w art. 507 Kodeksu wyborczego, zagrożony grzywną od 1 000 zł do 100 000 zł.

- 5) zabronione jest udzielanie korzyści majątkowych przez jeden komitet wyborczy innemu komitetowi wyborczemu (art. 131 § 1 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

Komitety wyborcze nie mogą współfinansować kampanii wyborczej, ponieważ każdy komitet prowadzi i finansuje na zasadzie wyłączności kampanię na rzecz zgłoszonego przez siebie kandydata (art. 84 § 1 i art. 126 Kodeksu wyborczego). Komitety wyborcze nie mogą zatem publikować wspólnych materiałów wyborczych (np. plakatów, ulotek) ani organizować wspólnych spotkań z wyborcami, nawet jeśli zamierzałyby dokonać podziału między siebie kosztów tych działań. Z tych samych powodów komitety wyborcze nie mogą w swoich materiałach wyborczych udzielać poparcia kandydatom zgłoszonym przez inne komitety ani powoływać się na poparcie udzielone przez inne komitety uczestniczące w wyborach lub zgłoszonych przez nie kandydatów.

- 6) zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 131 § 2 Kodeksu wyborczego), dotyczy to również partii politycznej (art. 24 ust. 6 ustawy o partiach).

W przypadku stwierdzenia wpływu na rachunek komitetu wpłaty pochodzącej z nieuprawnionego źródła lub dokonanej z naruszeniem przepisów ustawy, komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia darowizny. Odmową jej przyjęcia jest niezwłoczne zwrócenie darczyńcy tych środków i niewliczanie ich do przychodów komitetu. Zgodnie z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, termin zwrotu środków nie powinien przekraczać 30 dni od daty wpływu tych środków na rachunek komitetu.

Uwaga!

Środki pozyskane z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego, których komitet nie zwrócił darczyńcy w nieprzekraczalnym 30-dniowym terminie, powinny zostać zaksięgowane na odrębnym subkoncie wpływów nieprawidłowych, z przeznaczeniem ich na rzecz Skarbu Państwa. Środki zgromadzone na tym rachunku nie mogą być wykorzystywane dla celów wyborczych. Podlegają one przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa wraz z ewentualnymi odsetkami.

Wszelkie wezwania i informacje pisemne dostarczane przez komitet wyborczy, mające na celu pozyskiwanie środków na wybory, muszą zawierać informacje o treści przepisów wymienionych w art. 139 Kodeksu wyborczego, tj. o tym, że:

- środki finansowe komitetu wyborczego mogą pochodzić wyłącznie z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z funduszy wyborczych partii politycznych oraz z kredytów bankowych zaciąganych na cele związane z wyborami. – art. 132 § 4 Kodeksu wyborczego,
- zakazane jest udzielanie komitetowi wyborczemu korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, z wyjątkiem usług polegających na nieodpłatnym rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne oraz pomocy w pracach biurowych udzielanej przez osoby fizyczne – art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego,
- korzyści majątkowe przyjęte przez komitet z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego lub ich równowartość podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa – art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego,
- naruszenie zasad finansowania komitetu wyborczego, wymienionych w art. 506 Kodeksu wyborczego stanowi występki zagrożony karą grzywny od 1 000 do 100 000 zł – art. 506 Kodeksu wyborczego.

6. Zasady wydatkowania środków i ich dokumentowania.

Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitem wydatków (art. 135 § 1 Kodeksu wyborczego).

Limit wydatków ustala się oddzielnie dla każdego komitetu wyborczego, mnożąc liczbę wyborców w kraju ujętych w rejestrze wyborców przez kwotę 60 groszy. Limit wydatków na kampanię wyborczą w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. wynosi 18 319 797,00 zł.

Uwaga!

Należy podkreślić, że limitem wydatków objęte są tylko wydatki komitetu wyborczego, natomiast przychody komitetu nie są limitowane, w związku z czym zgromadzenie na rachunku bankowym komitetu kwoty wyższej od przysługującego limitu wydatków nie stanowi uchybienia.

Wydatki komitetu wyborczego na agitację wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy, w tym w prasie w rozumieniu przepisów prawa prasowego, nie mogą przekroczyć 80% limitu dla danego komitetu wyborczego ustalonego zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego (art. 136 Kodeksu wyborczego). Za podstawę obliczenia limitu wydatków na reklamę przyjmuje się kwotę limitu wydatków przysługującego temu komitetowi, a nie wydatki faktycznie poniesione przez ten komitet wyborczy.

Komitet wyborczy może wydatkować środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego). Do wydatków komitetu wyborczego nie mogą być wliczone środki przekazane na cele charytatywne oraz inne cele społecznie użyteczne, nawet jeżeli były ponoszone w okresie kampanii wyborczej w ramach promocji komitetu wyborczego lub kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Tego typu wydatki stanowią naruszenie przepisów ustawy.

Wydatkowanie środków jest dozwolone w tym samym początkowym terminie, co ich pozyskiwanie, tj. od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po dniu złożenia sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu (art. 129 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Komitet wyborczy może po dniu złożenia sprawozdania wydatkować z rachunku bankowego środki na realizację zobowiązań zaciągniętych przed dniem wyborów, a także dokonać wpłaty tytułem przepadku na rzecz Skarbu Państwa środków przyjętych z naruszeniem przepisów Kodeksu.

Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w ustawie o rachunkowości (art. 128 Kodeksu wyborczego).

Dokumentami dotyczącymi kosztów i wydatków są:

- rachunki,
- faktury,
- umowy,
- pokwitowania odbioru gotówki do rozliczenia (KW),
- inne dokumenty wystawione na komitet wyborczy.

Uwaga!

Dokumenty finansowo-księgowe wystawione na inne podmioty (np. na nazwisko kandydata lub na partię polityczną) nie są dowodami kosztów komitetu wyborczego.

Do wydatków lub kosztów komitetów wyborczych zalicza się:

- koszty administracyjne, w tym koszty wynajmu powierzchni biurowej wraz z kosztami energii elektrycznej, koszty telekomunikacyjne, koszt utworzenia i utrzymania strony internetowej komitetu wyborczego,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z korzystaniem ze środków masowego przekazu i nośników plakatów, z podziałem na usługi wykonywane przez dzienniki i czasopisma, radio, telewizję, nośniki plakatów, reklamę w Internecie,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z wykonaniem materiałów wyborczych, w tym prace koncepcyjne, prace projektowe i wytworzenie, z podziałem na plakaty wyborcze, filmy reklamowe i spoty, ulotki i inne wydawnictwa, reklamę w Internecie, inne materiały wyborcze,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z kosztami spotkań wyborczych,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z kosztami podróży i noclegów,
- pozostałe koszty poniesione na usługi obce,
- wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne, w tym z tytułu umów o dzieło i umów zlecenia, niewymienione wyżej,
- pozostałe wydatki.

Komitet wyborczy powinien odrębnie ewidencjonować zobowiązania finansowe, obejmujące równowartość niespłaconych kredytów bankowych oraz nieopłaconych rachunków i faktur wystawionych z tytułu dostaw i usług na rzecz komitetu.

Dowody księgowe dotyczące wydatków (kosztów) powinny spełniać warunki określone w ustawie o rachunkowości, a w szczególności muszą być zatwierdzone przez pełnomocnika finansowego komitetu.

Ewidencja wydatków i zobowiązań finansowych komitetu wyborczego powinna być prowadzona w sposób zapewniający uzyskanie informacji niezbędnych do prawidłowego sporządzenia sprawozdania finansowego.

Komitet wyborczy może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu osoby wchodzącej w skład komitetu, jak również z jej sprzętu biurowego. Także po zakończeniu kampanii wyborczej komitet może korzystać z lokalu i sprzętu biurowego takiej osoby celem wykonania czynności związanych z zakończeniem działalności komitetu, w tym sporządzeniem sprawozdania finansowego.

Uwaga!

Zakup materiałów niezbędnych do korzystania ze sprzętu biurowego, jak również opłaty za media w okresie korzystania z lokalu i sprzętu biurowego przez komitet wyborczy powinny być finansowane ze środków komitetu wyborczego oraz wliczone do przysługującego mu limitu wydatków. Ponoszenie tych wydatków przez osobę fizyczną udostępniającą lokal stanowi niedopuszczalną ustawowo darowiznę niepieniężną na rzecz komitetu wyborczego. Komitet wyborczy powinien zawrzeć z osobą wchodzącą w skład komitetu wyborczego umowę użyczenia lokalu lub sprzętu biurowego, która powinna wskazywać, że to komitet

wyborczy będzie ponosił koszty zakupu materiałów biurowych oraz ponosił opłaty za media w zakresie niezbędnym do prowadzenia kampanii wyborczej.

Zaciąganie zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego jest możliwe jedynie za pisemną zgodą pełnomocnika finansowego komitetu (art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu ma prawo nie uznać zobowiązań finansowych, które zostały zaciągnięte w imieniu komitetu bez jego pisemnej zgody bądź z przekroczeniem udzielonego upoważnienia do zaciągania zobowiązań w imieniu komitetu.

Komitet wyborczy ma obowiązek, w terminie 7 dni od dnia przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu komitetu powiadomić ją o adresie strony internetowej komitetu, na której komitet wyborczy umieszcza informacje określone w Kodeksie (art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Państwowa Komisja Wyborcza podaje informację o adresach stron internetowych komitetów wyborczych w Biuletynie Informacji Publicznej.

Strona internetowa komitetu powinna być prowadzona co najmniej do dnia podania przez Państwową Komisję Wyborczą do wiadomości publicznej treści sprawozdania wyborczego komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Przepisy Kodeksu wyborczego nie regulują szczegółowo kwestii związanych z adresami stron internetowych komitetów. Jednakże ze względu na to, że wyłączność na prowadzenie kampanii wyborczej mają komitety wyborcze (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego), strona ta ma być utworzona i prowadzona przez komitet wyborczy, a jej adres i wszelkie jej elementy powinny wyraźnie wskazywać, iż jest to strona tego właśnie komitetu.

Uwaga!

Komitet wyborczy na czas kampanii wyborczej może wykorzystać na prowadzenie strony internetowej istniejącą już domenę.

Strona komitetu wyborczego musi jednak być oddzielona od głównej strony podmiotu prowadzącego domenę (w postaci np. odrębnego linku) a także musi zawierać wyraźne oznaczenie wskazujące na to, że treści na niej umieszczone pochodzą od komitetu wyborczego. Na stronie (podstronie) komitetu wyborczego nie mogą się znajdować treści niepochodzące od komitetu wyborczego, w tym także pochodzące od podmiotu prowadzącego domenę.

Należy z dysponentem domeny zawrzeć stosowną umowę najmu, dzierżawy czy umowę odpłatnego korzystania przez określony czas z danej domeny.

Uwaga!

W świetle przepisów Kodeksu wyborczego niedopuszczalne jest nieodpłatne użyczenie komitetowi wyborczemu domeny przez jej właściciela. Komitet wyborczy obowiązany jest do pokrycia kosztów prowadzenia swojej strony (podstrony) internetowej, nie może jednak pokrywać kosztów prowadzenia głównej strony podmiotu prowadzącego domenę, w części na której są umieszczone treści niepochodzące od komitetu.

Koszty związane z prowadzeniem strony internetowej komitetu zalicza się do wydatków komitetu i wykazuje w sprawozdaniu finansowym.

Komitet wyborczy, zgodnie z art. 140 § 1 Kodeksu wyborczego jest obowiązany prowadzić rejestry:

- zaciągniętych kredytów, zawierający nazwę banku udzielającego kredytu i wszystkie istotne warunki jego uzyskania, w szczególności: datę udzielenia kredytu, jego wysokość, oprocentowanie i inne koszty uzyskania, zobowiązania poręczycieli oraz ustalony termin spłaty;
- wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę (tj. kwoty 1 750,00 zł), ze wskazaniem imienia, nazwiska oraz miejscowości zamieszkania takiej osoby.

Uwaga!

Rejestry zaciągniętych kredytów bankowych oraz wpłat, komitet wyborczy jest obowiązany umieszczać na swojej stronie internetowej i aktualizować w taki sposób, aby informacje o kredytach i wpłatach ujawniane były w terminie 7 dni od dnia udzielenia kredytu lub dokonania wpłaty.

Rejestry powinny być umieszczone na stronie internetowej komitetu, co najmniej do dnia podania do wiadomości publicznej przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego Komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego). Sposób prowadzenia rejestrów i ich umieszczania na stronie internetowej komitetu określa rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze. **Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, który w związku z wyborami nie dopełnia obowiązku prowadzenia, umieszczania na stronie internetowej lub uaktualniania rejestru zaciągniętych kredytów lub rejestru wpłat osób fizycznych podlega karze grzywny (art. 505a Kodeksu wyborczego).**

7. Sprawozdanie finansowe

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 125 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego ma obowiązek sporządzenia i przedłożenia organowi wyborczemu, który przyjął zawiadomienie o jego utworzeniu sprawozdania o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania – w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów (art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego).

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy także komitetów, które uległy rozwiązaniu przed dniem wyborów. Sprawozdanie finansowe przedkładają one w tym samym terminie, co pozostałe komitety.

Uwaga!

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy wszystkich komitetów wyborczych, bez względu na to, czy komitet pozyskiwał środki finansowe, zaciągał zobowiązania oraz dokonywał wydatków.

Komitety dołączają do sprawozdania opinię i raport biegłego rewidenta, którego wybiera Państwowa Komisja Wyborcza spośród kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą – art. 142 § 4 Kodeksu wyborczego.

Uwaga!

Opinii biegłego rewidenta i raportu nie sporządza się, jeżeli pełnomocnik finansowy, w terminie 30 dni od dnia wyborów zawiadomi Państwową Komisję

Wyborczą, że komitet nie miał przychodów, nie poniósł wydatków ani nie ma zobowiązań finansowych – art. 142 § 3 Kodeksu wyborczego. Jednakże złożenie takiego oświadczenia nie zwalnia pełnomocnika finansowego komitetu z obowiązku złożenia sprawozdania finansowego.

Biegły rewident podejmie czynności nie później niż na 30 dni przed upływem ustawowego terminu złożenia sprawozdania.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu powinien na bieżąco i systematycznie prowadzić ewidencję księgową oraz zorganizować funkcjonowanie komitetu i jego pomocniczych struktur terenowych w sposób, który zapewni zgromadzenie dokumentów niezbędnych do badania przez biegłego.

Pełnomocnik finansowy odpowiada za prawdziwość danych, zawartych w sprawozdaniu finansowym. Sprawozdanie jest dokumentem zbiorczym, sumującym pozyskane środki i poniesione wydatki komitetu wyborczego oraz ewentualne zobowiązania, które nie zostały uregulowane przez komitet do dnia złożenia sprawozdania.

Uwaga!

Przepisy Kodeksu wyborczego nie dopuszczają możliwości składania sprawozdań częściowych sporządzanych w strukturach terenowych przez osoby działające z upoważnienia pełnomocnika finansowego.

Sprawozdanie finansowe sporządza się według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego.

Okresem rozliczeniowym komitetów wyborczych jest okres od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, do dnia przedłożenia sprawozdania wyborczego.

Uwaga!

Ze względu na charakter dowodowy do sprawozdania powinny być załączone oryginalne dokumenty źródłowe. W szczególności dotyczy to faktur, rachunków i innych dokumentów dotyczących kosztów i wydatków, chyba że nie zostały zapłacone do dnia złożenia sprawozdania. W tym wypadku powinna być załączona uwierzytelniona kserokopia tych dokumentów.

Wśród dokumentów składanych do sprawozdania należy załączyć historię rachunku bankowego komitetu wyborczego, gdyż dokument ten jest niezbędny do weryfikacji podanych w sprawozdaniu danych. Zbiorcze zestawienie sporządzane przez bank powinno obejmować wszystkie operacje dokonane na rachunku od jego otwarcia do zamknięcia.

Zgodnie z art. 143 § 1-3 Kodeksu wyborczego, sprawozdania finansowe komitetów Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 30 dni od dnia złożenia sprawozdania a następnie ogłasza w formie zbiorczej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na staranność i czytelność zapisów w druku sprawozdania oraz wypełnienie wszystkich jego pozycji.

Uwaga!

Wykazy obejmujące dane osobowe nie są publikowane, dlatego też powinny być sporządzone w formie odrębnego załącznika z oznaczeniem, do którego punktu sprawozdania się odnoszą.

W wypadku stwierdzenia uchybień w wypełnieniu druku sprawozdania bądź nieczytelności jego zapisów Państwowa Komisja Wyborcza wezwie pełnomocnika finansowego komitetu w trybie art. 144 § 3 Kodeksu wyborczego, do usunięcia wad sprawozdania.

8. Nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami.

W wyniku rozliczenia kampanii wyborczej komitet wyborczy ustala wstępnie, czy uzyskał nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami. Jeżeli środki komitetu wyborczego zgromadzone są na rachunku bankowym, a opłaty za jego prowadzenie miałyby je znacząco uszczuplić, pełnomocnik finansowy może pobrać te środki i przechowywać je w formie gotówki, a rachunek bankowy zamknąć. Ostateczna wysokość nadwyżki, zgodnie z art. 138 § 4 Kodeksu wyborczego, zostanie ustalona w postanowieniu Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdania finansowego, z uwzględnieniem zobowiązań majątkowych, o których mowa w art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego.

Komitet wyborczy przekazuje nadwyżkę pozyskanych środków na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 3 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

O przekazaniu nadwyżki na rzecz organizacji pożytku publicznego pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego zawiadamia Państwową Komisję Wyborczą. W zawiadomieniu należy wskazać nazwę organizacji pożytku publicznego, jej adres oraz numer wpisu do KRS. Do zawiadomienia należy dołączyć dowód przekazania środków na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Przekazanie nadwyżki następuje, zgodnie z art. 138 § 5 Kodeksu wyborczego, w terminie 14 dni od dnia:

- doręczenia postanowienia o przyjęciu sprawozdania finansowego albo
- bezskutecznego upływu terminu do wniesienia skargi, o której mowa w art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego, albo
- uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy w przedmiocie skargi, o której mowa w art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego, albo
- uprawomocnienia się wydanego przez sąd orzeczenia w sprawie przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu – w przypadku, o którym mowa w art. 149 § 5 Kodeksu wyborczego.

Jeżeli koszt przekazania nadwyżki na rzecz organizacji pożytku publicznego (koszt przelewu, przekazu pocztowego) przekraczałby wysokość nadwyżki — komitet wyborczy jest zwolniony z obowiązku przekazania jej, bowiem w tym celu musiałby pozyskać dodatkowe środki finansowe, co po dniu wyborów jest zabronione.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Wojciech Hermeliński*